

SPRÁVNÍ KOMISE
PRO KOORDINACI SYSTÉMŮ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Věc: Interpretace bodu I.3 Rozhodnutí S6 (datum ukončení nároku)

Nóta předsednictví a sekretariátu z 20. ledna 2012

1. VÝCHODISKA

Od roku 2010 účetní komise diskutuje o praktických aspektech implementace článku 24(2) Nařízení (EC) No 987/2009¹ („prováděcí nařízení“) a Rozhodnutí S6 správní komise.² Problém v interpretaci se týká omezeného počtu osob, které jsou bývalými zaměstnanci nebo rodinnými příslušníky bývalých zaměstnanců, kteří nepobírají podporu v nezaměstnanosti ani starobní důchod a nejsou aktivní³; a kteří jsou v zemi svého bydliště registrováni v přenositelném dokumentu S1. Poté, co se taková osoba stane neaktivní, je oznámení o skončení jejího nároku v zemi, kde byla naposledy aktivní, se zpožděním doručeno do země bydliště, kde daná osoba mezitím čerpala věcné dávky.

Diskuze o problému proběhla na 115. a 116. schůzi účetní komise, avšak delegacím se nepodařilo dosáhnout shody. Diskuze ukázala, že se členské státy neshodnou v důležitém bodě interpretace zmíněného ustanovení. Sekretariát proto požádal Právní službu Evropské komise, aby poskytla své stanovisko k právnímu výkladu předpisů týkajících se ukončení nároku na věcné dávky v případě osob s bydlištěm v jiném členském státě, než je příslušný členský stát.

Stanovisko Právní služby bylo předneseno ústně na 117. schůzi účetní komise. Písemné shrnutí stanoviska Právní služby je uvedeno níže.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Text s významem pro EHP a Švýcarsko) (OJ L 284, 30.10.2009, p. 1–42).

² Rozhodnutí č. S6 ze dne 22. prosince 2009 týkající se registrace v členském státě pobytu podle článku 24 Nařízení (ES) č. 987/2009 a vedení seznamů podle článku 64(4) nařízení (ES) č. 987/2009 (2010/C107/04)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:107:0006:0007:EN:PDF>

³ Osoba přestala být aktivní v příslušném členském státě a nepatří mezi osoby uvedené v článku 11(2) nebo (3)(a) až (d) nařízení (ES) č. 883/2004, tj. po skončení profesní aktivity nenásleduje jiná profesní aktivita ani nárok na starobní důchod v jiném členském státě.

2. OBECNÉ

2.1 Interpretace článku 24 (2) prováděcího nařízení

Článek 24 prováděcího nařízení stanoví obecné pravidlo, podle kterého musí být právo na věcné dávky v členském státě bydliště – upravené v článku 17 nařízení č. 883/2004 („základní nařízení“) – potvrzeno dokumentem vydaným příslušnou institucí. Tento dokument zůstává v platnosti do okamžiku, kdy příslušná instituce informuje instituci v místě bydliště o jeho zrušení.

V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že článek 24 prováděcího nařízení se netýká vymezení použitelné legislativy nebo příslušného členského státu či instituce. Z toho důvodu nemůže ovlivnit použitelnou legislativu, kterou nadále stanoví výhradně hlava II základního nařízení. Článek 24 rovněž neupravuje pravidla pro úhrady mezi institucemi, která jsou vymezena v článku 35 základního nařízení. Proto při zpoždění při oznamování zániku nároku na dávky nedochází k rozšíření příslušnosti členského státu.

Na druhé straně výše uvedené potvrzení zůstává v platnosti, dokud příslušná instituce neinformuje instituci místa bydliště o jeho odvolání či zrušení. Pokud instituce v místě bydliště obdrží zrušení se zpožděním, toto zpoždění jako takové neovlivňuje povinnost úhrady na straně dříve příslušné instituce. Dříve příslušná instituce je povinna státu, kde má daná osoba bydliště, uhradit příslušné náklady. Kvůli změně příslušného státu má dříve příslušná instituce možnost nechat si od nového příslušného členského státu zpětně proplatit neoprávněně uhrazenou částku, a to od data změny příslušnosti v souladu s hlavou II základního nařízení.⁴

2.2 Problém: instituce v státě pobytu se stane příslušnou institucí

Výše uvedená interpretace je však problematická, pokud se nově příslušnou institucí podle Hlavy II základního nařízení stane instituce místa pobytu.

Jak je uvedeno výše, článek 24 prováděcího nařízení nevymezuje použitelnou legislativu nebo příslušnost členského státu. Proto nemá vliv na použitelnou legislativu, kterou nadále upravuje výhradně Hlava II základního nařízení.

V tomto případě instituce místa pobytu poskytuje dávky nikoli za instituci jiného členského státu, ale jakožto příslušná instituce, a proto nemá nárok na úhradu ze strany dříve příslušného členského státu, bez ohledu na datum doručení potvrzení o zrušení.

Fakt, že jsou dané dávky upraveny legislativou daného členského státu, nehraje v tomto ohledu roli. Rozhodujícím faktorem je změna příslušnosti podle Hlavy II základního nařízení. Pokud dané dávky legislativa daného členského státu neupravuje, měl by mít druhý členský stát jakožto příslušný stát možnost získat od dotčené osoby zpět nezaplacené odvody nebo náklady na neoprávněně vyplacené dávky.

⁴ Tato situace může nastat v případech popsaných v bodě 3 Rozhodnutí S6 (např. Daná osoba začne být aktivní nebo nastoupí do starobního důchodu v jiném členském státě).

2.3 Jedná se o problém retroaktivity?

Některé členské státy argumentují tím, že z ústavních důvodů nemohou dotčenou osobu zpětně pojistit a vybrat dlužné odvody.

Koncept retroaktivity se vztahuje pouze na situace, kdy určité pravidlo vstoupí v účinnost k datu předcházejícímu přijetí nebo zveřejnění takového pravidla. Ve výše uvedeném případě však k ničemu podobnému nedochází. Změna kompetence je upravena v Hlavě II základního nařízení, tj. právním předpisem EU. Tato změna příslušnosti je podmíněna určitými skutečnostmi. Jakmile tyto skutečnosti nastanou, nabývá změna účinnosti. Pokud by členský stát odmítl pojistit dotčeného migrujícího zaměstnance od okamžiku změny, jednalo by se o porušení principu nediskriminace. Vzhledem k tomu, že změna příslušnosti a povinnost zaměstnance pojistit jsou podmíněny určitými skutečnostmi (změna pobytu, zaměstnání v jiném členském státě, atd.), nejedná se o případ retroaktivity. Může se stát, že daný členský stát bude informován později – poté, co budou zjištěny příslušné skutečnosti – což však neznamená, že pojištění vstupuje v platnost zpětně. Pro minulé období je třeba uplatnit proces registrace a výběru odvodů.

3. ZÁVĚR

Z výše uvedeného vyplývá, že náklady na zdravotní péči by měla v zásadě vždy nést příslušná instituce. Pokud však ke změně příslušnosti dojde před tím, než byl dokument o zrušení účinně doručen instituci místa pobytu, nemá to vliv na povinnost úhrady, která končí k okamžiku, kdy je doklad o zrušení efektivně doručen přijímající instituci (rozhodným datem je tedy datum přijetí dokladu o zrušení). Vypořádání nákladů mezi nově příslušným členským státem a dříve příslušným členským státem bude proto provedeno s účinností od data změny příslušnosti podle Hlavy II základního nařízení. Viz oddíl 2.1 výše.

Tato interpretace je problematická pouze v případě, že se institucí příslušnou podle Hlavy II základního nařízení stane instituce v zemi bydliště. V takovém případě daná instituce neposkytuje dávky za instituci jiného členského státu, ale jako příslušná instituce, a proto nemá nárok na úhradu ze strany dříve příslušného členského státu nezávisle na datu doručení dokladu o zrušení nároku. Viz oddíl 2.2 výše.